

Reijo Rautajoki

Inkeriläisyys nyt ja huomenna-seminaari
Finlandia-talo 5.10.2019

Arvoisa yleisö. Hyvät ystävät!

Tervetuloa suureen inkeriläisjuhlaan. Inkeriläiset eivät ole aiemmin juhlineet ja muistelleet menneitä yhtä näkyvästi kuin tänään. Olemme Suomen paraatipaikalla ja olemme juuri nähneet 100-vuotiaan Inkerin lippu nousevan Finlandia-talon salkoon hulmuamaan.

Päivän teema on *Inkeriläisyys nyt ja huomenna*. Katseemme on siis tulevaisuudessa. Siitä huolimatta muutamilla sanoilla on syytä palauttaa mieliin muutamia keskeisiä historian vaihteita.

Inkerinsuomalaisia on tullut Suomeen 1900-luvulla kolmessa vaiheessa: Ensimmäiset tulivat tänne pian sen jälkeen kun Suomi vuonna 1917 itsenäistyi. He pakenivat Venäjän sisällissotaa ja levottomia oloja.

1930-luvulla inkeriläiskylien kulttuuri tuhoutui lähes totaalaisesti. Sen syinä olivat inkeriläisten karkotukset, Siperian vankileirit ja teloitukset, suomen kielen ja luterilaisen uskonnon kieltäminen sekä lopulta niiden jälkeen syttynyt maailmansota.

Jatkosodan vuosina suoritettiin suuri inkerinsuomalaisten väestönsiirto. Silloin 63 000 sotapakolaista tuotiin sotatoimialueeksi joutuneesta Inkeristä Suomeen. Juuri tätä tapahtumaa 75 vuotta sitten me nyt muistamme.

Kun sodan jälkeen aseet vaikenivat, käynnistyi inkeriläisten palautus Neuvostoliittoon. Tämä merkitsi 55 000 palautetulle karkotusten jatkumista. Kaikki eivät halunneet palata. Noin 8000 jäi Suomeen ja puolet heistä pakeni Ruotsiin pakkopalautuksen pelossa.

Noista tapahtumista alkoi Suomen historiassa ajanjakso, jota myös suomettuneisuudeksi kutsutaan. Se vaiensi ja hiljensi Suomeen jääneet inkerinsuomalaiset. He pelkäsivät, että heidät palautetaan. Ja heitähän palautettiin, myös väkisin ja vastoin heidän tahtoaan.

Kun itse kävin koulua 1950- ja 1960-luvuilla, Suomen historia loppui silloin vuoteen 1917. Meille kerrottiin, että Suomi itsenäistyi tuona vuonna. Sen jälkeen ei Suomessa ilmeisesti tapahtunut mitään mainittavaa. Ainakaan inkeriläisistä ei koskaan puhuttu koulussa sanaakaan. Eikä heistä kirjoitettu lehdissä. Minun ja minua nuorempien ikäpolvien tietämys oman yhteisön historiasta jäi väkisin ohueksi.

Suomeen kotiutuneen inkeriläisen kansanosan pelko ja vaikeneminen jatkui pitkään. Jo Inkerissä vanhempi polvi oli oppinut pitämään suunsa kiinni ja tämä hiljaisuuden kulttuuri jatkui myös täällä Suomessa. Kun sitten Neuvostoliitto hajosi, pelko ei hellittänyt kaikkien inkeriläisten kohdalla.

Esimerkkinä olkoon oma äitini, joka kuoli 10 vuotta sitten. Vaikka hän menetti täysin muistinsa, pelkoa hän ei unohtanut.

Kolmas vaihe inkeriläisten tulossa Suomeen on ollut vuoden 1990 jälkeen alkanut paluumuutto. Siihen mahdollisuuteen on tarttunut yli 30 000 inkerinsuomalaista.

Arviot inkeriläiset sukujuuret omaavista suomalaisista liikkuvat 50 000 –70 000 välillä. Tarkkaa lukua on mahdotonta tietää. On selvää, että inkeriläisten pääjoukko on vuosikymmenten aikana sulautunut naapurimaissamme valtaväestöihin. Silti inkeriläisiä on edelleen olemassa suuri joukko. Kun lasketaan mukaan Virossa, Ruotsissa ja Venäjällä olevat sukujuuriltaan inkerinsuomalaiset, eli noin kolme sukupolvea, päästään pitkälle yli 100 000 hengen.

Tälle juhlaan antaa erityistä ajankohtaisuutta keskustelu Stalinin vainoissa kadonneiden suomalaisten kohtalon selvittämisestä. Asiaa on monelta osin selvitetty, mutta työ on kesken. Työ on tavattoman suuri, kun muistetaan että 1930-luvulla vangittiin tekaistuilla syytteillä ja karkotettiin Siperiaan ja muualle 50 000 inkerinsuomalaista. Heistä osa teloitettiin ja osa menehtyi tauteihin ja nälkään. Onneksi monet selviytyivät.

Suomen tasavallan ylin johto on vuosikymmenten aikana osoittanut inkeriläisille huomiotaan. Tosin näiden huomionosoitusten määrä ei ole kovin merkittävä. Niitä on tähän mennessä ollut kolme kappaletta.

Kertaan ne tässä: Presidentti Risto Ryti antoi jatkosodan aikana tukensa inkeriläisten siirrolle Suomeen. Sodan jälkeen presidentti Mannerheim toivotti inkeriläisille onnea ja menestystä esi-isänsä maassa. Sitten olikin jo presidentti Mauno Koiviston aika. Hänen ansiostaan inkeriläisten paluumuutto tuli mahdolliseksi.

Arvoisa yleisö. Olen saanut nykyisen tasavallan presidentin lähettämän viestin inkerinsuomalaisille. Luen sen nyt teille. (Toisessa kansiossa)

Uskon, että me kaikki arvostamme suuresti tätä huomionosoitusta. Se kertoo, että inkerinsuomalaisiin suhtaudutaan tässä maassa samanlaisina kansalaisina kuin muihinkin kansalaisiin. Se kertoo myös, että enää ei tarvitse vaieta, enää ei tarvitse pelätä.

Hyvät ystävät. Toivotan teidät sydämellisesti tervetulleiksi juhlaan.